

ubi ait, cum consilia dicuntur esse de meliori hono, non fieri comparationem ad praecepta, sed ad sua contraria. Sic ergo in praesenti melius bonum.

4. *Opus melius quod est materia voti in triplici ordine distinguui posse.* — Potest autem hoc opus in tres ordines distinguui: unus est operum praeceptorum, de quibus jam dictum est. Alius est quorundam operum, quae licet non sint praecepta, non solum fieri bene possunt sine impedimento majoris boni, verum etiam sunt de se aptissima instrumenta ad consequendam perfectam bonitatem et honestatem, ut sunt abrenunciatio temporalium, custodia castitatis, et obedientiae professio, quae per antonomasiā dicuntur consilia evangelica, et sunt praecipua materia votorum, de quibus in particulari agendum est in tertio volumine hujus operis. Tertius gradus est multorum honorum operum, quae bona sunt non praecepta, nec de se impeditia majora bona, et sub hac ratione operibus supererogationis et consilii annumerari possunt, etiamsi non spectent peculiariter ad statum perfectio- nis tanquam propria instrumenta ejus, sed ad communem etiam statum virtutis pertineant, ut sunt jejunare, eleemosynam facere, pre- carri, et similia. De quibus etiam certum est, ex suo genere esse convenientem materiam voti. Quia placent Deo, et non est unde dispiceant, cum de se meliora opera non impedian. Sic ergo sufficienter declarata et probata relinquitur communis assertio. Solum circa hoc tertium membrum potest dubitari, an omnis actus bonus non impediens meliorem possit esse materia voti, quod in capite sequenti tractabimur.

5. *Fit satis rationibus oppositis.* — *Ad pri- mā.* — Ad primā ergo rationem in principio positam negatur consequentia, quia, licet facere aliquod opus possit ordinari in Dei gloriam, obligari ad illud potest non pertinere ad gloriam Dei. Et ratio differentiae est, quia simplex operatio sine obligatione non tollit potestatem facieendi melius bonum in futurum, sed solum includit actualem voluntatem unius boni sine voluntate alterius, quae voluntas nullam habet malam circumstantiam. At vero promissio, seu obligatio tollit potestatem moralem in futurum ad opus melius, et haec ablatio talis potestatis Deo non placet, et ex hac parte talis obligatio non cedit in gloriam Dei. Ita Bonaventura, dicta quæstione secunda. Ad confirmationem negatur similitudo, quia pro missio humana fit homini, qui nec semper

cupit quod melius est, nec curam habet perfectionis promittentis, sed cui commodi; et licet optet quod sibi est utilius, tamen quando id non offertur, acceptat id quod utile est. At Deus semper cupit ab homine quod melius est, et perfectius, etiam ad honestatem ipsius voventis, et maxime vult illam ratione pro missionis sibi factæ non impedire, quominus possit operari, si velit, id quod est melius et optimum.

6. *Advertisum ad secundam rationem sol- vendam.* — *Votum de actu inferiori esse vali- dum, nisi fiat comparatio ad meliorem.* — Circa secundam rationem adverto, duobus modis posse aliquod bonum opus repugnare bonis melioris ordinis, scilicet, actu tantum, vel etiam aptitudine. *Actu* voco, quando actus inferior, solum quamdiu existit, impedit ne simul possit melior fieri, ut studium impedit orationem; *aptitudine* autem appello, quando actus inferior semel factus relinquit personam ligatam, vel impeditam moraliter, ne possit perfectioribus incumbere, sicut matrimonium impedit religiosum statum. Regula ergo assertionis positæ potissimum datur de actibus bonis repugnantibus melioribus hoc posteriori modo; et contra illam sic intellectam parum urget illa secunda ratio, quia inde non sequitur omnia vota de actibus minus perfectis esse invalida, quia non omnes illi reddunt personam impeditam ad meliora, licet actu non possint simul esse cum illis. Addo vero etiam posse regulam extendi ad omnes actus bonos comparatos ad meliores incompossibilis simul cum illis, dummodo convenienter intelligatur. Dico ergo votum de hujusmodi actu inferiori esse quidem validum absolute, non tamen comparatione facta ad meliorem actum. Id est, obligare hominem simpliciter ad faciendum talēm actum, non tamen obligare ad omittendum meliorem. Probatur prior pars, tum quia votum illud est de quodam bono, quod per se non excludit melius; quod enim ex parte subjecti homo non possit simul utrumque facere, accidentarium est; tum etiam quia licet aliud opus sit melius, potest homo nolle illud facere; ergo tunc votum obligabit, quia nulla est ratio cur non teneat; ergo absolute obligat. Altera vero pars declaratur, quia, non obstante tali voto, potest homo, si velit, facere melius opus incompossible operi promiso, quia nec voluntas Dei, nec intentio recte voventis est obligari ad relinquendum melius propter minus bonum; in hoc ergo sensu semper est verum, omne vo-

tum esse de bono sub ratione melioris, seu quæ majori indiget examinatione, et ideo in sub conditione, si melius opus non fiat.

7. *Duo modi quibus bonum opus promissum propter melius relinquiri possit.* — Advertendum autem est, duobus modis posse contingere, ut opus bonum voto promissum propter melius relinquatur: uno modo, per solam dilationem executionis voti; alio modo, per absolutam omissionem, seu cessationem ab uno opere ratione alterius. Prior modus est facilis, quando votum non habet certum tempus praefixum, pro quo implendum sit, et licet nunc differatur, potest postea impleri, et eo animo differri, et tunc nulla est difficultas, quia nihil contra votum fit. Unde potest in universum regula statui, nunquam violari votum etiam moraliter, ut sic dicam, ex eo quod ejus executio differatur propter aliquod majus Dei obsequium. Quia, ut supponitur, tempus exequendi votum non erat in ipso voto determinatum, nec prudenter judicari potest tempus opportunum, nedum necessarium, illud, in quo omittendum esset opus melius ad votum implendum. Posterior autem modus non habet locum, nisi interveniente commutatione voti in melius, quam credimus fieri posse propria voluntate voventis, quando de excessu constat, quia illa conditio vel distinctio est intrinsecæ inclusa in omni voto. Faciam hoc, nisi aliud melius occurrerit faciendum; vel, Faciam hoc, aut aliiquid melius. Nam hoc intelligitur esse magis consentaneum divino beneplacito, et acceptationi, ut infra libro sexto latius dicam.

7. *Ad secundum.* — Ad secundum ergo argumentum, vel negatur sequela simpliciter loquendo, vel (majoris claritatis gratia) distinguitur sensus consequentis; nam si sensus est, sequi, votum de actu bono repugnante meliori quocumque modo non obligare absolute, negatur sequela; ostensum est enim absolute obligare, quia per se necessarium est illud fieri, si commutatio in melius non interveniat. Quæ conditio cum generalis sit, et inclusa in ipsa natura voti, non facit votum esse conditionatum, seu non absolutum, ut constat ex dictis supra de juramento. Si autem sit sensus, sequi talia vota non obligare ita definite ad tales actus, quin liceat substituere meliores, sic conceditur sequela; neque inde fit talia vota non esse firma, seu stabilia, quia satis firma obligatio est, quæ omitti non potest, nisi juxta arbitrium creditoris, et dando illi aliquid quod ab ipsolinentius acceptetur. Tertiū autem argumentum petit difficultatem,

CAPUT VIII.

UTRUM OMNIS ACTUS VIRTUTIS, QUI NON REDDIT PERSONAM INHABILEM AD OPERA PERFECTIONIS, POSSIT ESSE MATERIA VOTI?

1. *Ratio dubitandi.* — Ratio dubitandi sumitur ex quibusdam actibus pertinentibus (ut sic dicam) ad corporis, seu præsentis vitaem commoditatē, qui simpliciter studiosi sunt, et nihilominus non videntur esse materia voti. Antecedens inductione et ratione declaratur. Primo, in actu comedendi et bibendi, quando oportet ad naturæ conservationem; nam hi actus honesti sunt etiam ex objecto, quia sunt rectæ rationi consentanei, suo tempore et loco, et tamen non videntur esse materia voti. Maxime si addamus, etiam esse bonum moraliter, ut cibis ad salutem utilioribus, qui solent esse delicatores et pretiosiores, quibus uti de se non est malum, et recta ratione regulatum, erit moraliter bonum, et tamen de illo usu votum facere ridiculum et illusorium esset. Item accedere ad ignem tempore frigoris, vel deambulare, aut friicare manus, actus sunt boni moraliter ob eamdem rationem, et tamen de illis vota fieri non possunt, ut videtur per se notum, quia nihil ad Dei cultum pertinens in illis actibus invenitur. Idem est de ludo honesto, et de quacumque moderata recreatione, et aliis ad eutrapeliam pertinentibus, quæ vera virtus moralis est, ut ostendit D. Thom. 1. 2, q. 168, et tamen omnes illi actus non sunt materia voti. Cujus signum est, quia potius vota de negationibus talium actuum, ut de non ludendo, etc., valida sunt. Et ratio a priori esse videtur, quia materia horum actuum valde humana est, et sensibilis, quæ licet honeste fieri possit, tamen simpliciter distractrahit mentem ab spiritualibus et perfectioribus rebus; et ideo licet illi actus honesti admittantur, non tamen obligatio ad illos. Tandem operari bonum ex metu poenæ, moraliter bonum est, cum non sit malum, ut ostendimus in materia de Pœnitentia, et ostendit etiam Veg., lib. 6 in Trid., cap. 23, et tamen talis operatio non est materia voti, quia non est perfecta. Imo ait Veg. supra, neque esse laude dignam; ergo non omnis bona operatio materia est voti.

2. In contrarium vero est, quia nullum est opus bonum, quod, quatenus tale est, non pos-

sit in Dei gloriam referri, juxta illud: *Omnia in gloriam Dei facite.* Propter quod in tract. I, libro primo, capite septimo, diximus, nullum esse actum virtutis moralis, qui non possit ordinari ad cultum Dei, et ut sic fieri materia religionis; ergo eadem ratione potest esse materia voti, si accipiatur, et consideretur talis actus, quatenus non impedit meliorem. Nam eo ipso est ex melioribus bonis, quia est de bono morali, non impediente aliud melius; nam quod possit in melius commutari, non obstat quominus absolutum votum de tali bono valeat, ut generaliter declaratum est. Confirmatur, quia tales actus mediante voto obedientiae possunt cadere sub votum; ergo etiam immediate. Antecedens patet, nam si quis votit obedire alteri in omnibus licitis et honestis, et alter præcipiat justam recreationem, tenebitur obedire qui votit, quandoquidem res est licita et honesta. Consequentia vero probatur ex paritate rationis.

3. Non invenio punctum hoc ab auctoribus in terminis tractatum, in eo tamen contrarias sententias ab eis indicari invenio. Prima ergo sententia esse potest, omnem actum bonum moraliter esse posse materiam voti; ita sumit ut certum Vazquez 4. 2, disp. 52, n. 30, ex quo principio concludit, illa opera, quae in dubitationem adduximus, in individuo etiam facta illo modo, et propter commodum naturæ, non esse moraliter bona, sed esse indifferenta, ut ipse putat, vel certe juxta opinionem negantem dari opus indifferens in individuo, potius esse dicenda mala quam bona, et putat hanc esse sententiam Augustini, lib. 4 contra Jul., cap. 3; et alios Patres ad id confirmandum adducit. Eamdem sententiam generalem, quod omne bonum opus sit materia voti, indicat Toletus, lib. 4 sue Instr., capite decimo sexto, n. 7 et 8, ubi ad materiam voti, solum requirit ut sit bona, et meliori non contraria; declarat autem tunc esse meliori contrariam, quando ex illa non potest fieri transitus ad meliorem; nam si transitus fieri potest, votum (inquit) tenet. In his autem actibus, de quibus tractamus, invenitur utraque conditio, nam et boni sunt, et ab illis potest fieri transitus ad meliores; ergo. Atque ita etiam Doctores supra citati, qui hoc modo explicant quomodo votum esse debeat de meliori bono, huic sententiae favere videntur. Item favent omnes, qui dum negant actum indifferentem ut sic posse esse materiam voti, addunt, si referatur ad bonum finem, posse esse materiam voti, nec requirunt ut referatur ad optimum finem, sed

ad honestum; hoc autem ad minimum videatur reperiri in omnibus actibus supra numeratis. Ita vero docent de actibus indifferentibus Cajetanus, dicto articulo secundo; Soto, articulo tertio, et alii.

4. Secunda sententia est, non omnem actum moraliter bonum, non impedientem meliorem, esse materiam capacem obligationis voti, quia sunt aliqui actus, qui ex intrinseca conditione sua sunt improportionati ad votum. Ita sentit Azor, 1 tomo, lib. 41, c. 43, quæstione septima, ubi prius dicit, valida esse vota de aliquibus bonis, quibus alia sunt meliora; postea vero subjungit: *Votum in materia sibi subjecta nihil aliud requirit, nisi rei bonitatem, et quæ sit ex numero earum rerum, quæ conducunt et juvant ad salutem et vitam æternam consequendam, de qua nobis consilium est a Christo Domino datum.* Sentit ergo non omnia bona minoria aliis esse aptam materiam voti, sed oportere ut conferant ad salutem æternam, qualia non violentur esse quæ in principio numerata sunt. Hujus sententiae videtur esse Sanci., lib. 1 de Sponsal., disp. 4, n. 4 et 5, ubi ait esse quosdam actus virtutis, qui includunt accessum ad res terrenas et mentis evagationem, ut ludere etiam honeste, de quibus actibus inquit non esse materiam voti, sed votum de aliquo illorum factum esse irritum, quia gratius est Deo abstinere ab his actibus, etiamsi studiosi sint, quam illos exercere. Eamdem expresse docet Lessi., libro 2, capite 40, dub. 5, n. 43, qui exempla ponit in actu militandi extra causam religionis, et in administratione officii judicis, aut alterius similis, etc., quos actus absolute sumptos multi forte indifferentes censebunt.

5. *Duplex modus quo votum fieri potest de tali bono honesto.* — Mihi imprimis distinguendi videntur duo modi, quibus votum fieri potest de aliquo hujusmodi actu honesto, ut honestus est: unus est, si tantum fiat promissio quasi de specificatione actus, ut si quis, verbi gratia, non absolute voeat ludere, vel deambulare, aut recreari, sed quasi sub conditione, si luserit, honeste ludere, et secundum rectam rationem. Alius modus est, quando exercitium actus votetur propter aliquem finem, vel sub motivo aliquo rationi consentaneo. De priori modo, dubitari non potest quin votum sit validum, et consequenter illa sit conveniens materia voti. Quia tale votum est de re valde consentanea rationi, et Deo grata satisque difficile, et per se non avertit mentem ab aliqua re meliori, nec distrahit illam

circa res terrenas aut corporales, quia non obligat simpliciter ad tales actus, sed solum si fiant, ponit debitum modum in illis; ergo. Unde confirmatur, quia tale votum in negativum resolvitur, et negatio est de non committenda aliqua culpa, quod votum validum est, ut supra vidimus; ergo. Major declaratur, quia illa conditionalis propositio resolvitur in hanc negativam, Non faciam hoc sine debito fine, aut motivo, sine quo non bene fieret; ergo perinde est ac si diceretur, Non faciam hoc peccando. Sicut votare non loqui sine utilitate justa et rationabili, perinde est ac si voteret non dicere verba otiosa, quod votum in verbis sanctum est, quatenus est ex bonitate materiæ, nisi videatur nimium, vel impossibile ob rei difficultatem, de qua parte juxta superius dicta judicandum est; nunc enim de honestate materiæ agimus, et ex hac parte validum est votum. Idem ergo est de omni simili voto circa quoscumque actus, qui bene et male fieri possunt.

6. *Duo consideranda in actibus ad commodum naturæ pertinentibus.* — Circa posteriorem autem modum votandi hos actus quoad exercitium, tria dicenda videntur. Primum est, regulariter talia vota non obligare. Uthoc ostendam, considero duo esse in hujusmodi actibus, ad commodum nature pertinentibus: unum est finis intentus, seu motivum operandi; aliud est ipsa actio materialis, per quam tale commodum obtinetur. Inter quæ duo hoc differt, quod primum est propter se appetibile, quia videtur rationem honesti participare, dummodo recta ratione reguletur, et secundum rectam rationem appetatur, quod semper necessarium est ad actum honestum, et sub ea ratione non repugnat illam esse materiam voti, ut statim dicam. Secundum autem habet magis rationem boni utilis, unde per se non est materia voti, nisi duo concurrant. Unum est, ut finis, seu commoditas ad quam ordinatur, sub votum cadere possit. Aliud est, ut talis actio materialis, etiam ut ordinata ad tale commodum naturæ, sit etiam ad divinum obsequium, et ad spirituale bonum animæ magis commoda, quam ejus omissione, etiamsi sit cum nonnulla incommoditate naturæ. Nam si negatio actionis sit animæ utilior, sine dubio votum de tali actione, etiam propter illum finem, non erit de meliori bono, quandoquidem immediate, et per se excludit majus bonum, quod est negatio ejus. In quo est advertendum, longe aliud esse, quod ipsa carentia actus sit melior quam actus, vel quod

alius actus diversus, vel repugnans esse simul, sit melior. Nam quando est comparatio inter actus, est inter bona positiva, quorum licet unum sit melius alio, tamen simpliciter est melius alterum illorum facere, quam neutrum, et ideo votum potest obligare ad minus bonum absolute, quamvis cum libertate transiendi ad melius. At vero quando ipsa carentia actus est melior quam actus, non potest votum obligare ad actum, etiam absolute, quia semper liberum erit præferre carentiam actus ipsi actui; ergo nunquam relinquitur obligatio ad actum.

7. *Objectio.* — *Solutio.* — Dices: quomodo potest actus esse bonus moraliter, et nihilominus esse melior carentia ejus quam ipse, cum ipse aliquam bonitatem afferat, carentia nullam. Respondeo imprimis, etiam in ipsa carentia esse aliquam bonitatem objectivam, et in voluntate carenti commoditate morali, vel alia simili, quam actus secum afferebat, esse formalem bonitatem moralem et virtutis. Deinde, licet in illa privatione actus non sit positiva bonitas, est tamen quedam remota impedimentorum ad melius operandum, et ex hac parte illa carentia inter bona melioris ordinis computatur. Sicut paupertas per se non est bona; ut instrumentum autem perfectioonis, est ex melioribus bonis quæ sub consilium cadunt; ita ergo abstinere a recreatione licita, vel a ludo honesto, et similia, quatenus disponunt ad meliores actus, præferri possunt illis actibus quibus opponuntur, etiamsi actus ipsi boni etiam sint.

8. *Actus, qui versantur circa corporis commoda licita, non sunt absolute apta materia voti.* — Ex his ergo facile probatur primum dictum, nam hi actus boni inferioris ordinis, seu qui versantur circa corporis commoditates, ut plurimum tales sunt, ut melius sit homini privare se illis, seu abstinere ab illis, quam illos exercere; ergo, regulariter loquendo, votum de hujusmodi actu non obligat. Consequens est evidens; quia si illud est melius, ergo est licitum non obstante voto; ergo votum non obligat: nam, ut votum absolute obliget ad exercendum actum, oportet ut saltem respectu solius carentiæ actus, exercitium actus præferatur, quia non præfertur respectu cuiuscumque alterius actus melioris, ut est ostensum; ergo si neque respectu negationis sui præfertur, non potest intelligi obligatio. Primum vero antecedens facile ostendi potest inductione facta per actus supra numeratos, de quibus maxime loquuntur auctores secun-

dæ sententiæ, quorum dicta, quatenus consonant his quæ diximus, probanda videntur, et nostram sententiam confirmant.

9. *Supradictos actus posse esse materiam voti, additis aliquibus circumstantiis.* — Secundo nihilominus addo, in aliquo casu tales posse circumstantias concurrere, ut talis actus bonus sit in materia voti obligantis ad exercitium talis actus, saltem absolute et quasi formaliter spectati, seu comparati ad totalem omissionem ejus, seu abstinentiam ab illo. Probatur, quia talis actus, verbi gratia, honestæ recreationis (idemque est cum proportione in aliis), licet proxime sit propter levamen naturæ, nihilominus esse potest simpliciter actus virtutis, quia illudmet communum naturæ judicatur rationi consentaneum respectu talis personæ, etc., et talis esse supponitur, ut possit esse materia voti. Deinde potest esse tanta subjecti necessitas, ut melius sit, magisque rationi consentaneum, talem commoditatem naturæ procurare, quam ab illa abstinere, tum quia interdum potest esse tanta necessitas, ut sit etiam in præcepto; ergo et ut possit esse materia voti, juxta supra dicta; tum etiam quia licet non perveniat ad illum gradum necessitatis, potest interdum esse magis consentaneum rationi; ergo si tunc fiat, votum obligabit, quia tunc non habet locum ratio facta in priori assertione, cum non sit melius abstinere quam facere, quia quod non rationabilius, non est melius. Item licet tunc actus ille distrahat mentem, et occupet circa terrena, totum hoc dispendium censemur esse magis gratum Deo, quia est magis consentaneum virtuti; ergo illo non obstante, votum obligabit.

10. Dixi autem votum obligare tunc ad illum actum absolute et quasi formaliter spectatum, quia raro obligabit ad illum actum materialiter sumptum, nisi in eo casu, in quo levamen illud naturæ non possit alio remedio vel actu obtineri; nam si alio actu, vel melius, vel æque bene obtineri possit, tunc satisfaciendo intentioni et motivo promissionis quocumque medio (quod vocamus materialem actum), voto satisfiet. Unde potest confirmari assertio: nam si quis, in tali necessitate vel imbecillitate constitutus, voveret in generali interdum exercere actum honestæ recreationis, quando judicaret esse magis consentaneum rationi rectæ et secundum illam, certe votum obligaret, quia quasi formaliter esset de meliori bono; ergo si in particulari promittat aliquem actum ex simili præjudicio, obligabi-

tur absolute ad illum, quamvis hæc obligatio non excludat potestatem transeundi ad meliorem in ordine ad eumdem fiuem, juxta supra dicta. Denique confirmatur a contrario, quia in eo casu votum non ludendi, vel non efficiendi alium similem actum in naturæ levamen, non obligaret, quia esset impertinens ad divinum servitium; imo posset obstare, si talis actus esset necessarius ad talem finem; ergo votum contrarii actus potest obligare.

11. *Assertio generalis, nullum esse actum virtutis, qui secundum suam speciem non possit aliquando esse materia voti.* — Unde concludo, et dico tertio, nullum esse actum virtutis moralis, qui secundum speciem suam non possit aliquando esse materia voti, quamvis in aliquibus id rarissime contingat. Hæc assertio ex superioribus constat, et ideo non est necesse circa illam amplius immorari. Intelligitur enim de actibus, qui non tollunt potestatem moralem ad opera perfectiora in futurum, sed ad summum impediunt quamdui durant, vel licet aliquam imperfectam dispositionem (ut distractionem mentis, vel quid simile) afferant per contrariam mentis applicationem, potest facile expelli; et ita res est clara ex dictis. quia in quolibet actu virtutis moralis, etiam ex his inferioribus, potest excogitari easus in quo hoc magis expediat, licet raro id contingat cum tanta necessitate et certitudine, ut possit immediate ad materiam voti sufficere.

12. *Fit satis rationibus oppositus.* — Atque ita responderi facile potest ad rationes dubitandi utrinque propositas. Nam in easibus omnibus pro parte negante propositis, excepto ultimo de metu, concedimus, regulariter illam non esse materiam voti, non quia actus illi cum sufficienti deliberatione facti in individuo indifferentes sint, vel pravi. Hoc enim secundum sine dubio falsum est, ut ibi obiter probatum est, et est communis consensus. Neque Augustinus unquam negavit hujusmodi actus posse esse moraliter bonos, sed negat posse justæ et sanctæ fieri sine gratia, quod alterius considerationis est. Primum autem vel etiam falsum est, vel ad præsentem quæstionem non est necessarium, quia ostensum est ex alio capite provenire, quod illæ materiæ non sint regulariter ad votum accommodata; quod autem in nullo casu esse possint, neque in illa inductione probatur, neque est rationi consentaneum, ut ostensum est. Ad ultimum autem exemplum de operatione bona ex metu, respondeo, votum non posse obligare ad ope-

CAP. IX. UTRUM ACTUS INHABILITANS AD STATUM PERFECTIONIS, ETC.

869

randum ex metu, excludendo melius motum, non quia operari bonum aī vitandum malum quod timetur, non possit esse bonum et laudabile, sed quia excludere melius motum laudabile non est. Absolute vero fieri potest votum de bono opere faciendo, saltem per metum, quia per hoc nullum melius bonum excluditur.

13. Denique juxta hæc intelligenda sunt alia dicta Doctrorum, quæ in prima opinione afferebantur; nam ut actus sit materia voti, necessarium est quod sit ita bonus, ut post votum non licet ab illo abstinere, nisi per transitum ad meliorem, vel saltem æque bonum, et quoties actus hoc habuerit in quacumque materia virtutis, fatemur esse posse materiam voti. Hoc tamen non obstante, possunt esse aliqui actus boni, quorum omissione ordinariæ melior est, et utilior ad spirituale bonum, et de his dicimus, quamdui tales sunt, non esse materiam voti. Et eodem modo accipendum est quod de actibus indifferentibus ordinatis ad bonum dicitur; nam generalis doctrina est vera, et ita traditur ab auctoribus; tamen in particulari consideranda est bonitas finis, ut illa etiam sit ad votum accommodata. Et ita etiam citati auctores adhibent exempla in fine per se spectante ad salutem animæ, quando votet quis non ingredi talem domum propter vitandam occasionem peccati, vel non ludere cum tali persona propter similem causam.

14. *Responsio ad argumenta.* — Ad rationem vero quæ pro affirmativa parte afferebatur, respondetur negando consequiam, quia, ut supra declaratum est, aliqua fieri possunt propter Deum, quæ non sunt illi offerenda ex voto, et hujusmodi sunt nonnulli actus imperfectiores, licet boni, regulariter loquendo, ut diximus. Neque id provenit solum ex eo quod tales actus sunt minus perfecti quam alii, propter quos omitti possunt, sed quia ipsi in se ratione externorum actuum includunt aliquod impedimentum, vel quasi nocummentum spiritus, propter quod vitandum, regulariter perfectius est ab illis abstinere, ut declaratum est. Ad confirmationem autem dico, solum probare, non repugnare, tales actus esse posse aliquando materiam voti; facilius autem hoc fit mediante voto obedientiæ, quam immediate; tum quia superioris arbitrio certius et securius proponitur illa materia, ut melior et convenientior ad virtutem; tum etiam quia media voluntate superioris adjungitur nova honestas vel necessitas in tali actu, quæ facit illum esse longe

CAPUT IX.

UTRUM ACTUS MORALITER BONUS, INDUCENS INHABILITATEM IN FUTURUM AD STATUM PERFECTIONIS, POSSIT INTERDUM ESSE MATERIA VOTI?

1. Hæc quæstio peculiarem difficultatem habet in voto de matrimonio contrahendo; propter perpetuitatem illius status, et repugnantiam quam habet cum consiliis perfectionis, maxime cum consilio de castitate servanda, et cum statu religionis; in nullo enim alio actu inferioris ordinis hoc invenitur. Nam licet multi repugnent statui perfectionis, ita ut non possint simul esse cum illo, non tamen inducent statum immutabilem impedientem transitum ad statum meliorem, et ideo de matrimonio in speciali quæstionem tractabimus, et deinde quid de aliis actibus dicendum sit, breviter indicabimus. Circa matrimonium autem prius statuenda est regula generalis per se observanda; postea inquiremus an patiatur aliquam exceptionem.

2. *Generalis regula inculcatur, et asseritur actum contrahendi matrimonium, per se loquendo, non esse materiam voti.* — Regula igitur generalis est, actum contrahendi matrimonium, per se loquendo, non esse materiam voti. In hac regula convenienter omnes Doctores infra citandi, et sentiunt illam esse materiam incapacem obligationis voti, tam comparative quam absolute, et ideo tale votum esse nullum. Ratio est, quia illud vinculum inducit effectum repugnantem meliori bono, quale est status religiosus, et perpetua observantia castitatis; ergo votum de tali vinculo assumendo nec potest obligare ad non ingrediendam religionem propter matrimonium, neque etiam ad statum continentiae seu cælibatus dimitendum; ergo ad nihil obligare potest, ideoque est irritum. Hæc ultima consequentia constat ex doctrina data capite præcedenti, quod quando actus bonus tam est imperfectus, ut carentia ejus sit moraliter melior, tunc non potest esse materia voti, nec votum de illo obligare; talis autem est actus nubendi comparatus ad negationem nubendi, quia haec per se melior est, quia magis absurbit hominem a secularibus curis, et voluntatibus carnis, 1 Corinth. 7. Unde Concilium